

Azon kép, mellyet Europa' literatúrájáról nyújt, mély esmeretét mutatja a' különféle nyelveknek 's az ezeken megjelent remekmunkáknak. Elégge teljes, noha szükségeskép' igen megrövidített munka ez, mellyben érdekekkel követhetni az értelem' kifejlődésének menetelét Europa' különbféle tartományiban. Szerző' nézetei közönségesen véve igen ítéletesek, mellyeket tiszta izlés dictált, 's mellyek minden nemzeti előíteltől 's igazságtalan részrehajlástól menttek. Inkább elbeszélő mint ítélt, 's az ész nála magasb nyelven szóll mint az érzés. Ha ezen historiai irány megóvja őt a' szenvedély' tévedésitől, hidegséget önt az más részt munkájára, 's nem kell abban sem enthusiasmust, sem bosszankodást várni. Nem igen találni abban olly ragyogó észrevételeket, 's olly roppant és elmés tekinteteket sem, mellyek az ügyes literatort bélyegzik, 's mellyek a' munkáknak olly hatalmas ingert adnak, millyek p. o. Villemainéi. Az europai literatúra' jól készített nomenclaturája ez, a' repertorium' egy neme, melly tanács kérdésre jó, de olvasásra nem igen kellemetes munka, 's a' különbnemű literatúrák' öszve hasonlító stúdiumát nem találod abban. A' szerző által használt synchronisticus rend, árt az érdeknek, 's a' hasonló nemű különbféle termékek' öszve hasonlító stúdiumát ellenzi. Nagy változásokat nyújt ez az igaz, de azon hirtelen és folytonos átugrások egy tárgyról a' másikra, melly stúdiumnak nem kedveznek, 's a' különbnemű literáriai munkák' teljes méltatását nem engedik. Szerző e' szerént elhanyagolja a' magasb, terjedelmesb nézetpontokat, honnan roppant láthatárokat foghatni fel, 's mellyek elmés észrevételek' gazdag bányáját nyújtják. —

A. B. P.

A' MAGYAR NÉV' EREDETE.

MAGYAROK A' MONGOLOK KÖZT.

Régiségbúvárságom' célja az is lévén, hogy nemzetünk' származása 's ősi szokásait illető adatokat, minden alkalmas kutatóból feljegyezni igyekeznék, többi közt egy kivonatból, melly Hammer' híres munkájából (Fundgruben des Orients V-ikköt. II-ik füzet 30-ik lap) készült, következőket jegyeztem: Ewila persa szerző, régi keleti útleírásában, szóról szóra fordítva így nyilatkozik: A' Persáktól származó hitetlenek közt

Manutschernek négy fia a' törzsökatyák. Ezek eltávozván *Agra* (Erla)-ban telepedtek le. Kérdeztevéen ott, kik legyenek? így feleltek: *Matschar-is*, az az mi négyen vagyunk. Ezen *Matscharból* eredhetett későbbben a' *Madschar* vagy magyar szó. Mennyi hitelt érdemelhet ezen adat, 's mi fontosságot tulajdoníthatni ezen szószármaztatásnak, lássák az ahhoz értők.

Mi illeti a' magyarokat *Chinában* 's a' *Mongolok* közt, *Abel Remusat*, azon két rendbeli emlékiratában, melyek nem rég a' parisi academia' értekezései közt megjelentek, miután azon számos öszveköttetések, melyekben *Europa'* fejedelmei állottak a' 13-ik és 14-ik századokban a' mongol *Chánokkal* előadva volna, azt is említi, hogy egy holta napjaiglan száműzött angol, ki Ázsiát minden irányban átutazá, 's végre a' *Mongolok'* kezébe esett, ezek által tolmácsként használtatott azon követségnél, melyeket ők viszont, *Europa'* fejedelmeihez küldöttek. Ezen angol vala az, kit a' mongol *Chán* 1241-ben, *IV Béla* királyunkhoz hazánkba olly meghagyással küldé, hogy őt' hódolásra 's a' *Mongoloknak* fizetendő adóra felszólítsa. Melly felszólításnak, hogy királyunk akkor, elegendő ellenállási erő' megszerzése nélkül meg nem felelt, még most is hat egész század' iefolyta után, hazánk méltán sajnálhat.

Egy évtizeddel azután, a' keresztény foglyok' száma *Ketletázsiá'* minden tartományaiban nagy vala. Így *Ruisbroeck*, ki 1254-ben *Karakorumban*, a' *mongolok'* fővárosában, melly $47^{\circ} 32' 24''$ északi szélessége, és $13^{\circ} 21' 30''$ nyugoti hosszúságra fekszik *Pekingtől*, tartózkodott, ott sok magyarok, oroszok, bolgárok, kunok, örmények, görögök, németek és németalföldiekre talált. Vala ezek közt egy *Metzből* származott 's *Magyarhonban* rabságba esett asszony is, ki egy oroszhoz ment férjhez. Volt egy *Guillaume Boucher* nevezetű *Párisból* származó, francia aranyműves is, kinek fiát, mint a' mongol nyelvet igen jól beszélőt, szinte tolmácsként használtak. Ha ezeket a' legújabb történetadatokkal összehasonlíttjuk, nem lehet azon következményre nem jutnunk, hogy valamint a' *Rómaiak'* dicsősége' hanyatlása óta, a' kelet' durva 's számtalan csoportjai testi erőhatalom által legyőzék a' nyugotot, úgy már századok óta 's főleg jelenkorunkban, nyugotnak kis csoportjai, csak lelki erő 's műveltség gyümölcsei által hatalmasításának, a' kelet' számtalan népét, 's most még mennyei országát is legyőzendék.

Kiss Ferencz.